

OTVORENO PISMO MINISTRU KULTURE

Akcionni plan za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora i aktivnosti koje su uslijedile

Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora je 1979. godine upisano na UNESCO-vu Listu Svjetske baštine zbog *izuzetne univerzalne vrijednosti* koja ima značaj za cijelo čovječanstvo, a koja se ogleda u harmoničnoj integraciji kultunog nasljeđa sa prirodnim okruženjem. Prekomjerna gradnja zasnovana na planskim dokumentima donošenim za prostor Područja Kotora zadnjih godina prijeti da uništi attribute ove *izuzetne univerzalne vrijednosti*. UNESCO-v Komitet za Svjetsku baštinu u nizu dokumenata od 2003. godine do danas, a što je intenzivirano nakon 2013. godine, upozorava na negativne posljedice prekomjerne urbanizacije i traži njihovo zaustavljanje i donošenje adekvatnih mehanizama zaštite Područja.

Vođeni pojedinačnim interesima naspram javnih, više godina ignorišući preporuke iz UNESCO-ovih dokumenata, Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Opština Kotor uz podršku Ministarstva kulture usvajali su planove koji omogućavaju prekomjernu gradnju. Nakon toga, na predlog Ministarstva kulture Vlada Crne Gore je 02. februara 2017. godine usvojila "*Akcionni plan za realizaciju odluka koje se odnose na Područje Kotora usvojenih u Istanbulu u julu 2016. godine od strane Komiteta UNESCO*" kako bi se HITNO zaustavili procesi zbog kojih su sva upozorenja upućivana i koji prijete da Područje izgubi status Svjetske baštine. Akcionni plan je došao u momentu kada su već izgrađene brojne lokacije koje su morale biti očuvane jer su kao takve bitne za *izuzetnu univerzalnu vrijednost* Područja.

Akcionim planom su predviđene aktivnosti i njihova dinamika tokom 2017. Prva aktivnost predviđena Akcionim planom u PRVOM kvartalu ove godine bila je stavljanje moratorijuma na planska dokumenta za Područje Kotora, dok je donošenje Studija zaštite kulturnih dobara u TREĆEM. Već redosljed planiranih poteza ukazuje na neznanje ili neiskrenost proklamovane namjere da se zaustave negativni trendovi, jer je **Studija zaštite kulturnih dobara za područje Opštine Kotor** osnov za sve druge aktivnosti i pri tome je izrađena i završena prije dvije godine (2015). Ova Studija zaštite je ključni dokument koji sagledava ukupni prostor, njegove vrijednosti i prijetnje koje ih ugrožavaju i daje preporuke za njihovo prevazilaženje. Iako je u Studiji, kao jedna od mjera zaštite bio i predlog donošenja odluke o zabrani gradnje za najproblematičnija planska dokumenta, upravo isto to što je Akcionni plan predvidio, Uprava za zaštitu kulturnih dobara je "po službenoj dužnosti, izvršila korekcije" Studije ublažavanjem mjera i brisanjem te o predlogu zabrane gradnje. Pitanje je kako sada ista ta Uprava, na čelu sa istom osobom, može da sprovodi Akcionni plan.

Akcionni plan, i takav kakav je donesen, se ne realizuje. Prvi kvartal 2017. ističe za koji dan, **moratorijum na postojeće planove nije stavljen ali se zato pokreću aktivnosti na realizaciji LSL Glavati**. LSL Glavati planira gradnju na do danas sasvim neizgrađenom prostoru, prostoru koji se u SVIM UNESCO-ovim dokumentima pominje imenom kao jedan od lokaliteta važnih za očuvanje atributa koji su Područje doveli na Listu Svjetske baštine. LSL Glavati je inače zadnji planski dokument koji je Opština Kotor donijela NAKON završetka Studije zaštite kulturnih dobara, a koja je ovaj lokalitet takođe prepoznala kao jedan od ključnih za očuvanje *izuzetne univerzalne vrijednosti*. **Vlada je usvojila Akcionni plan 02. februara 2017. a Uprava za zaštitu kulturnih dobara, na zahtjev Ministarstva održivog razvoja i turizma, izdaje Smjernice za izradu Idejnog arhitektonskog rješenja turističkog kompleksa u zahvatu LSL Glavati 21. februara 2017.** Uprava za zaštitu kulturnih dobara je godinama odbijala dati saglasnost na ovaj planski dokument, a onda je suprotno svim tim stavovima direktorka Uprave potpisala saglasnost na isto plansko rješenje koje se ranije odbijalo! Uprava je dala saglasnost i za gradnju na Turskom rtu kao i na druge "razvojne" projekte i planove. Svi planovi zbog kojih se dovodi u pitanje status Područja Kotora na Listi Svjetske baštine usvojeni su

od strane Opštine Kotor i Ministarstva održivog razvoja i turizma, a uz saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara, a sada ti isti akteri treba da realizuju Akcioni plan.

Pod parolom stavljanja baštine u „razvojne svrhe“ omogućena je i dalje se omogućava ubrzana devastacija baštine koju smo naslijedili i koja je trebala biti osnov razvoja ne samo Kotora i Boke nego i Crne Gore. Prekomjerna gradnja koja se na Području Kotora događa je sve samo ne razvoj, ako se ona ne zaustavi prijeti ne samo brisanje Područja sa Liste Svjetske baštine nego ćemo zasigurno uništiti potencijale dugoročnog razvoja ovog prostora i kvalitetnog života njegovih stanovnika.

Stoga, pozivamo Ministarstvo kulture da konačno uzme aktivno i stručno učešće u zaštiti kulturne baštine, u ovom slučaju Svjetske, i tražimo:

- da se **povuku „smjernice“ izdate za LSL Glavati;**
- da se **odmah donese Studija zaštite kulturnih dobara na području opštine Kotor**, (ona usaglašena od strane članova radne grupe u novembru 2015. godine) kako bi se moglo pristupiti izradi PUPa Kotora kao krovnog planskog dokumenta koji će dati smjernice za sve druge planove nižega reda i koja će služiti za izradu sveobuhvatne HIA – Procjene uticaja na baštinu koja se zahtijeva od strane Komiteta za Svjetsku baštinu;
- da se **izrada HIA povjeri stručnom ekspertu iz oblasti zaštite kulturne baštine, sa iskustvom u radu na područjima Svjetske baštine**, i iskustvom u izradi HIA za područja Svjetske baštine;
- da se **pokrene postupak utvrđivanja odgovornosti nadležnih lica koja su dovela do ovakvog stanja i preuzmu neophodne mjere** kako bi se zaustavilo nestručno i veoma štetno djelovanje onih koje svi građani i građanke Crne Gore plaćaju da bi štitili našu kulturnu baštinu.

Vjerujemo da jedino na ovaj način možemo krenuti sa implementacijom mjera koje su neophodne kako bi Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora ostalo na Listi Svjetske baštine.

Društvo prijatelja bokeške baštine,

Marija Nikolić, dipl. ing. arh.

Aleksandra Kapetanović, dipl. ing. arh.

Katarina Nikolić, dipl. ing. Arh,

Jasminka Grgurević, dipl. konzervator-restaurator

Slobodan Bobo Mitrović, dipl.ing.arh.

Dr. Stevan Kordić, matematičar i fotograf

U Kotoru, 29. mart 2017. godine